

C.J. SANSOM

Wraakengel

De Fontein

I

Omdat de toneeluitvoering laat in de middag zou beginnen, brandden alle kaarsen in de hoge kroonluchters van de grote zaal van Lincoln's Inn. De meeste leden van de Inn waren aanwezig, de advocaten in toga en hun vrouwen op hun paasbest uitgedost. Nadat ik een uur had staan kijken begon mijn rug pijn te doen, en ik benijdde de paar bejaarde en lichamelijk zwakke leden, die krukken hadden meegebracht.

De toneeluitvoering in Lincoln's Inn, die van oudsher werd gehouden in maart, was eerder die maand afgelast vanwege zware sneeuwval. Nu, enkele weken later, was het nog steeds ongewoon koud voor de tijd van het jaar, en de adem van de acteurs en toeschouwers was zichtbaar en dreef dampend naar het hoge dakgebint. Het stuk van dit jaar was een nieuwe eenakter, *De ongemakken van de rijkdom*, een zwaarwichtige moraliteit waarin de bont uitgedoste acteurs de deugden en ondeugden van de mensheid uitbeeldden. Terwijl de in schitterende, lichtgekleurde gewaden gehulde acteur met de lange, valse baard die Deugd speelde Huichelarij de les las over zijn slinkse streken – toepasselijk, wellicht, voor een publiek van advocaten – dwaalde mijn aandacht af. Ik liet mijn blik over de betrokken gezichten van het publiek gaan. Penningmeester Rowland, een verzuurde oude man met een mager gezicht, bekeek de acteurs alsof hij zich afvroeg of hij niet beter een groep met minder dure kostuums had kunnen inhuren, ook al waren er voor dit stuk niet veel kunstige decors nodig. Tegenover me zag ik mijn oude vijand Stephen Bealknap, die zijn collega-juristen met een inhalige blik in zijn lichtblauwe ogen in zich opnam. Die ogen bleven nooit op iets rusten, keken je nooit recht aan, en toen

hij zag dat ik naar hem keek wendde hij ze af. Hij was misschien wel de geniepigste advocaat die ik ooit had meegemaakt; het deed me nog steeds pijn dat ik anderhalf jaar geleden had moeten afzien van een rechtszaak die ik tegen hem had aangespannen, omdat zijn beschermheer, Richard Rich, me daartoe met zijn intriges had gedwongen. Het viel me op dat Bealknap er vermoeid en ziekelijk uitzag.

Niet ver van hem vandaan stond, hand in hand met zijn vrouw, mijn vriend Roger Elliard, die me had uitgenodigd om na het stuk bij hem thuis te komen dineren. Een nieuw bedrijf was begonnen: Wellust had een verbond gesloten met Geneigdheid tot het Kwaad. Wellust omhelsde hem, maar kreeg opeens pijn en zonk op zijn knieën.

Ach eilaas, welk een plotse hartstocht en venijn,
Grijpen mij zo aan dat ik de pijn,
De pijn die me is aangedaan niet uit kan staan
Nu zal ik sterven, daar helpt geen lieve moederen aan.

De door het goddelijk oordeel getroffen acteur stak een bevende hand uit naar het publiek. Ik zag dat Bealknap met een mengeling van verwarring en minachting naar Roger keek, maar deze wendde zich plotseling van hem af. Ik wist waarom; ik zou hem er later nog over spreken.

Toen was het stuk eindelijk voorbij. De acteurs maakten een buiging, het publiek applaudiseerde, en vervolgens zetten we onze verkilde ledematen in beweging en stapten we Gatehouse Court op. De ondergaande zon baadde de gebouwen van rode baksteen en de smeltende sneeuw in een amberkleurig licht. Mensen liepen naar de poort, en degenen die in Lincoln's Inn woonden liepen met hun mantels dicht om zich heen getrokken naar huis. Ik wachtte bij de deur op de Elliards en knikte naar bekenden. Behalve het publiek was er niemand in de Inn aanwezig, want op deze zaterdagavond voor palmzondag waren de burelen gesloten. Ik keek naar de kamers van de Elliards aan de overkant. Alle ramen waren verlicht, en binnen liepen bedienden af en aan met dienbladen. De diners van Dorothy waren in de hele Inn befaamd, en hoewel de vastentijd nog niet ten einde was en we nog

steeds geen rood vlees mochten eten, wist ik dat haar gasten aan een welvoorzienere dis zouden zitten en hun buik rond konden eten.

Ondanks de kou was ik ontspannen, en ik voelde me tevredener dan ik me in lange tijd gevoeld had. Over iets meer dan een week, op paas-zondag, 25 maart, zou het nieuwe jaar 1543 officieel beginnen. De laatste jaren had ik me in deze tijd soms afgevraagd welke macabere gebeurtenissen het komende jaar zou brengen. Maar nu hield ik mezelf voor dat ik alleen nobel en interessant werk en tijden met goede vrienden in het vooruitzicht had. Toen ik me die ochtend aankleedde, had ik een blik geworpen op de stalen spiegel die in mijn slaapkamer hing, iets wat ik zelden deed, want het was me geen genoegen om mijn kromme rug te zien. Ik had opgemerkt dat ik een paar grijze haren en diepere groeven in mijn gezicht had gekregen. Maar ik had ook gedacht dat ik er eerbiedwaardiger uitzag; het vorige jaar was ik veertig geworden, en ik kon niet verwachten dat ik het uiterlijk van een jongeman zou behouden.

Die middag, voor de toneeluitvoering, had ik een wandeling langs de Theems gemaakt, omdat ik had gehoord dat het ijs na de lange, barre winter eindelijk was gebroken. Bij Temple Stairs keek ik uit over de rivier. En inderdaad botsten reusachtige ijsschotsen met donderend geraas op elkaar in het snelstromende grijze water. Ik liep terug door de zachte, smeltende sneeuw en dacht dat het nu misschien eindelijk lente zou worden.

In de deuropening van de zaal begon ik opeens te rillen, ondanks mijn zware, met bont gevoerde mantel. Hoewel het vandaag voelbaar warmer was, was de kou nog lang niet uit de lucht. Het lichaamsge-wicht dat ik tijdens de zware koorts van anderhalf jaar geleden had verloren was er nooit meer bij gekomen. Ik schrok op toen iemand me op de schouder tikte. Het was Roger, met zijn slanke gestalte gehuld in een dikke mantel. Naast hem stond zijn vrouw Dorothy. Haar bolle wangen zagen rood van de kou en ze keek me glimlachend aan. Ze droeg haar bruine haar opgestoken onder een ronde Franse hoed die was bestikt met pareltjes.

‘Wat sta jij daar in gepeins verzonken, Matthew,’ zei Roger. ‘Denk je na over de verheven moraal van het stuk?’

‘Verheven als een berg, maar ook even zwaar,’ zei Dorothy.

‘Zeg dat wel,’ beaamde ik. ‘Wie heeft het uitgekozen?’

‘De penningmeester.’ Roger keek naar de plek waar Rowland ernstig knikkend met een oude rechter stond te praten. Roger dempte zijn stem. ‘Hij wilde iets zonder politieke lading. Dat is wijs, dezer dagen. Maar hij had beter een Italiaanse komedie kunnen nemen.’

Gedrieën staken we het binnenplein over. Ik zag dat de sneeuw op de fontein voor Gatehouse Court, die de laatste drie maanden bevroren was geweest, nu bijna was verdwenen en grijze ijsplekken onthulde. Misschien zou de fontein binnenkort weer werken en zou het zachte geklater overal op het plein te horen zijn. Er lagen een paar muntjes op het ijs. Ook al was de fontein bevroren, de voorbijgangers wierpen er nog steeds kleingeld in en deden dan een schietgebedje, voor een overwinning in een rechtszaak of een zaak van het hart. Juristen waren even bijgelovig als alle andere mensen, ook al zouden ze dat zelf ontkennen.

Rogers huismeester, een oude man die Elias heette en al jaren bij de familie in dienst was, begroette ons bij de deur en nam me mee naar boven zodat ik mijn handen kon wassen. Van daar begaf ik me naar de salon, waar dikke kaarsen een warm, boterachtig licht wierpen op de stoelen en kussens. Een stuk of tien gasten, allen advocaten en hun vrouwen, zaten of stonden er al en er werd door Elias en een jonge huisknecht wijn geserveerd. Het vertrek werd verwarmd door een hoog oplaaiend vuur, dat zoete geuren aan de kruiden op de houten vloer ontlokte en waarvan de gloed het zilverwerk op de met laken gedekte tafel deed glinsteren. De muren waren volgens de nieuwste mode gedecoreerd met ingelijste portretten, voor het merendeel van Bijbelse personages. Boven de grote haard prijkte een van de fraaiste kunstwerken van Lincoln’s Inn, Rogers trots en vreugde. Het was een grote fries, met verfijnd houtsnijwerk van dicht bebladerde boomtakken vol bloemen en vruchten, waar de koppen van herten, beren en zelfs een eenhoorn tussendoor gluurden. Roger stond ernaast en voerde een gesprek met Ambrose Loder van mijn kamers. Zijn slanke gestalte drukte opwinding uit en hij zwaaide met zijn fijne handen om

een argument kracht bij te zetten voor de gezette advocaat, die er roerloos en met een sceptische blik op zijn rode gezicht bij stond.

Dorothy stond naast hem met een welwillende, geamuseerde uitdrukking op haar gezicht. Haar kleurige kleding stak fel af tegen de donkere toga's van de beide juristen. Ze droeg een donkergroene jurk die aan de voorkant was doorweven met gouddraad en een hoge kraag had, die haar hals onbedekt liet en haar goed stond. Toen ze mij zag excuseerde ze zich en stapte op me toe.

Ik kende Dorothy al bijna twintig jaar. Ze was de dochter van een serjeant at law, advocaat van de hoogste rang die bij mij op mijn eerste kamers praktijk hield. We waren toen beiden twintigers, en ik had me direct aangetrokken gevoeld tot Dorothy's elegantie, gevoel voor humor en welwillende karakter – een zeldzame combinatie. Zij leek ook gesteld op mijn gezelschap. Ze sloeg geen acht op mijn kromme rug en we werden goede vrienden. Na een tijdje had ik me voorgenomen een poging te wagen om onze vriendschap te laten uitgroeien tot meer. Ik had echter nog niets laten blijken van mijn ware gevoelens, en dus had ik het aan mezelf te wijten toen ik hoorde dat Roger, mijn vriend en collega, haar ten huwelijk had gevraagd en dat zijn aanzoek was aanvaard. Later zei hij dat hij zich geen rekenschap had gegeven van mijn gevoelens voor Dorothy, en ik geloofde hem. Zij had echter geraden wat ik voor haar voelde en probeerde de bittere pil te verzachten door me te zeggen dat het een moeilijke keus voor haar was geweest. Dat had ik betwijfeld, want Roger was even knap als schrandere en bewoog zich met een snelle, levendige gratie.

Nu was Dorothy net als ik de veertig gepasseerd, maar ondanks de rimpeltjes om haar ogen zag ze er een stuk jonger uit. Ik boog me naar haar toe en kustte haar op haar bolle wangen. 'Een gelukkige palmzondagavond, Dorothy.'

'Jij ook, Matthew.' Ze kneep in mijn hand. 'Hoe staat het met je gezondheid?'

'Goed, tegenwoordig.' Ik had vaak last van mijn rug, maar de laatste maanden had ik trouw de oefeningen gedaan die me waren voorgeschreven door mijn vriend Guy, die arts was, en ik voelde me stukken beter.

‘Je ziet er goed uit.’

‘En jij ziet er elk nieuwjaar jonger uit, Dorothy. Dat dit jaar ons vrede en voorspoed mag brengen.’

‘Ik hoop het. Hoewel er iets wonderlijks gebeurd is, wist je dat? Er zijn twee enorme vissen aangespoeld in de Theems. Grote, grijze beesten, zo groot als een half huis. Ze moeten onder het ijs door gezwommen zijn.’ Aan de glinstering in haar ogen zag ik dat ze het verhaal, zoals zoveel dingen in de wereld, verrukkelijk absurd vond.

‘Leefden ze nog?’

‘Nee. Ze liggen op de slikoever bij Greenwich. De mensen zijn met honderden tegelijk de London Bridge overgestoken om te gaan kijken. Iedereen zegt dat ze de voorbode van iets verschrikkelijks zijn, omdat ze zijn aangespoeld op de dag voor palmzondag.’

‘De mensen zien tegenwoordig overal een voorteken in. Voor de Bijbellezers van Londen is het een regelrechte hartstocht.’

‘Dat is waar.’ Ze keek me onderzoekend aan. Misschien had ze een verbitterde ondertoon bespeurd in mijn antwoord. Twintig jaar geleden waren Dorothy, Roger en ik alle drie hervormers en hoopten we dat er een nieuwe, christelijke broederschap in de wereld zou ontstaan. Zij hoopten dat nog steeds. Maar hoewel velen van hun gasten toen eveneens hervormingsgezind waren, leidden de meesten nu een rustig, werkzaam leven, en waren ze gedesillusionneerd door het angstwekkende getij van godsdiensttwisten en onderdrukking dat steeds hoger was gerezen in het decennium nadat de koning met Rome had gebroken. Ik vroeg me af of Dorothy had geraden dat het geloof voor mij bijna niets meer betekende.

Ze stapte over op een ander onderwerp. ‘In ieder geval hebben wij goed nieuws gehad. We hebben een brief van Samuel ontvangen, vandaag. De wegen naar Bristol moeten weer begaanbaar zijn.’ Ze trok haar donkere wenkbrauwen op. ‘En tussen de regels door las ik dat hij een meisje heeft.’

Samuel was het enige kind van Roger en Dorothy, hun oogappel. Enkele jaren geleden was de familie verhuisd naar Bristol, Rogers geboorteplaats, waar hij de post van opperrechter van de stad verworven had. Een jaar geleden was hij teruggekeerd naar Lincoln’s Inn, maar

Samuel, die nu achttien was en in de leer bij een lakenhandelaar, had besloten in Bristol te blijven, tot verdriet van zijn beide ouders, wist ik. Ik glimlachte flauwtjes. ‘Weet je zeker dat je niet je eigen wensen in zijn brief gelezen hebt?’

‘Nee, hij heeft een naam genoemd. Elizabeth. Een koopmansdochter.’

‘Hij zal pas kunnen trouwen als zijn leertijd afgelopen is.’

‘Prima. Dan hebben ze de tijd om te zien of ze bij elkaar passen.’ Ze glimlachte ondeugend. ‘En dan kan ik een spion naar Bristol sturen. Jouw assistent Barak, misschien. Ik heb gehoord dat hij goed is in dat soort zaken.’

Ik schoot in de lach. ‘Barak heeft zijn handen vol aan zijn werk voor mij. Je zult een andere spion moeten zien te vinden.’

‘Ik hou van zijn pittige gevoel voor humor. Gaat het goed met hem?’

‘Hij en zijn vrouw hebben vorig jaar een kind verloren. Dat heeft hem diep getroffen, hoewel hij er niets van laat merken.’

‘En met haar?’

‘Ik heb Tamasin al een tijd niet gezien. Ik ben nog steeds van plan om een keer thuis bij hen op bezoek te gaan, maar het is er nog niet van gekomen. Ze is heel goed voor me geweest toen ik die koorts had.’

‘Dus je hebt genoeg te doen bij het Hof van Verzoeken. En je bent nu advocaat van de hoogste rang. Ik heb altijd geweten dat je het ooit zo ver zou schoppen.’

‘Ja.’ Ik glimlachte. ‘En het werk bevalt me.’ Het was nu een jaar geleden dat aartsbisschop Cranmer me had benoemd tot een van de twee pleitbezorgers van het Hof van Verzoeken, waar de zaken van de armen werden gehoord. Bij de post hoorde ook een benoeming tot advocaat van de hoogste rang.

‘Ik heb nog nooit zo veel plezier in mijn werk gehad,’ vervolgde ik. ‘Hoewel er veel zaken voorkomen en sommige cliënten... Nou ja, armoede maakt de mensen er niet deugdzamer op, of gemakkelijker in de omgang.’

‘Dat is te begrijpen,’ antwoordde Dorothy fel. ‘Het is een vloek.’

‘Ik mag niet mopperen. Het is afwisselend werk.’ Ik liet een stilte vallen. ‘Ik heb een nieuwe zaak gekregen, een jongen die in het Bedlam is gezet. Morgen heb ik een gesprek met zijn ouders.’

‘Op palmzondag?’

‘Het is dringend.’

‘Een geesteszieke cliënt, dus.’

‘Of hij echt geestesziek is of niet doet er niet toe. Hij is daar opgesloten op bevel van de Geheime Raad. Het is een van de vreemdste zaken die me ooit zijn toegewezen. En interessant, hoewel ik me liever niet inlaat met zaken van de Geheime Raad.’

‘Je zult recht doen, daar twijfel ik niet aan.’ Ze legde haar hand op mijn arm.

‘Matthew!’ Roger was naast me komen staan en schudde me krachtig de hand. Hij was klein en pezig, met een mager maar goedhartig gezicht, vorsende blauwe ogen en donker haar dat terug begon te wijken. Hij was nog even levenslustig als vroeger. Hoewel hij Dorothy jaren geleden voor me had weggekaapt, droeg ik hem een warm hart toe.

‘Ik heb zojuist gehoord dat Samuel jullie heeft geschreven,’ zei ik.

‘Ja, de deugniet. Eindelijk!’

‘Ik moet naar de keuken,’ zei Dorothy. ‘Ik zie je zo, Matthew. Praat verder met Roger, hij heeft een interessant plan.’

Ik maakte een buiging. Daarop vertrok ze en ik wendde me tot Roger.

‘Hoe gaat het met je?’ vroeg ik zacht.

Hij dempte zijn stem. ‘Ik heb er geen last meer van gehad. Maar ik zal blij zijn als ik je vriend de arts heb gezien.’

‘Ik zag je wegstijgen toen Wellust plotseling op zijn knieën zank in het toneelstuk.’

‘Ja. Ik maak me zorgen, Matthew.’ Plotseling zag hij er kwetsbaar uit, als een kleine jongen. Ik legde mijn hand op zijn arm.

De laatste weken had Roger een paar keer onverwacht zijn evenwicht verloren en was hij zonder aanwijsbare reden gevallen. Hij vreesde dat hij de vallende ziekte zou krijgen, die verschrikkelijke aandoening waarbij een overigens gezonde man of vrouw van tijd tot tijd stuiptrekkend en kreunend neervalt en het bewustzijn verliest. Deze ziekte, die onbehandelbaar was, werd door sommigen beschouwd als een tijdelijke vorm van krankzinnigheid en door anderen als bewijs

van bezetenheid door een boze geest. Omdat deze opzienbarende symptomen zich op elk moment konden voordoen, gingen de mensen lijdens aan de ziekte uit de weg. Een advocaat die de vallende ziekte kreeg, zou zijn loopbaan vaarwel kunnen zeggen.

Ik kneep in zijn arm. ‘Guy zal erachter komen wat het werkelijk is, dat beloof ik je.’ Roger had zijn hart bij me uitgestort tijdens een lunch, een week geleden, en ik had geregeld dat hij mijn vriend de arts zo vlug mogelijk zou kunnen zien, over vier dagen.

Roger glimlachte flauwtjes. ‘Laten we hopen dat hij nieuws heeft dat ik wil horen.’ Hij dempte zijn stem. ‘Ik heb Dorothy verteld dat ik maagpijn heb. Dat leek me het beste. Vrouwen maken zich toch alleen maar zorgen.’

‘Wij ook, Roger.’ Ik glimlachte. ‘En soms zonder reden. Dat je een paar keer gevallen bent, kan door zo veel dingen gekomen zijn. En vergeet niet dat je geen stuipe hebt gehad.’

‘Ik weet het. Je hebt gelijk.’

‘Dorothy zei dat je een nieuw plan had,’ zei ik om hem af te leiden.

‘Ja.’ Hij glimlachte spottend. ‘Ik heb het er zojuist met vriend Loder over gehad, maar hij leek er niet veel belangstelling voor te hebben.’ Hij liet zijn blik over zijn gasten gaan. ‘Niemand van ons hier is arm,’ zei hij zacht.

Hij pakte me bij mijn arm en we gingen iets terzijde staan. ‘Ik heb het nieuwe boek van Roderick Mors gelezen, *Lamentaties van een christen tegen de stad Londen*.’

‘Daar moet je voorzichtig mee zijn. Sommigen noemen het opruiend.’

‘Dat zijn mensen die bang zijn voor de waarheid.’ Roger sprak zacht maar gedreven. ‘Bij Jesu, het boek van Mors is een aanklacht tegen onze stad. Hij toont aan dat alle rijkdommen van de kloosters aan de koning of zijn hovelingen zijn vervallen. De kloosterscholen en -hospitelen zijn gesloten, de zieken aan hun lot overgelaten. De zorg die de monniken boden was al karig, maar nu hebben de armen helemaal niets meer. De talloze mensen die ellendig, ziek en halfdood op straat liggen zijn een schande voor ons allen. Gisteren in Cheapside zag ik een jongen in een deuropening liggen, met zijn voeten half weggerot

door bevrozingen. Ik heb hem een zesstuiverstuk gegeven, maar wat hij werkelijk nodig had was een ziekenhuis, Matthew.’

‘Maar zoals je zojuist zei, zijn de meeste gesloten.’

‘En daarom ga ik me inzetten voor de oprichting van een ziekenhuis gefinancierd door de Inns of Court. Ik ga een oprichtingsbijdrage vragen, en dan een fonds oprichten voor legaten en donaties van de juristen.’

‘Heb je de penningmeester er al over gesproken?’

‘Nog niet.’ Roger glimlachte weer. ‘Eerst scherp ik mijn argumenten op deze kerels hier.’ Hij knikte naar de gezette gestalte van Loder. ‘Ambrose zegt dat de armen voorbijgangers ergeren met de kwalijke reuk die ze uitwasemen. Hij heeft er een bedrag voor over om de straten schoon te laten vegen. Anderen klagen over opdringerige bedelaars die overal roepen om een aalmoes. Maar ik beloof hun dat ze met rust gelaten zullen worden. Degenen die het ontbreekt aan menslievendheid kunnen worden overgehaald met argumenten.’ Hij glimlachte, maar keek me daarop ernstig aan. ‘Wil jij me helpen?’

Ik dacht een ogenblik na. ‘Ook al zou je plan slagen, wat kan één ziekenhuis dan uitrichten tegen al het leed in deze stad?’

‘Het zal een paar arme zielen verlichting bieden.’

‘Ik zal je helpen wat ik kan.’ Als iemand dit plan kon verwezenlijken, dan was Roger het. Met zijn daadkracht en schrandereid kon hij heel veel gedaan krijgen. ‘Ik zal je ziekenhuis geldelijk steunen en je helpen met de oprichtingsbijdragen, als je wilt.’

Roger kneep in mijn arm. ‘Ik wist dat je me zou helpen. Binnenkort ga ik een commissie samenstellen –’

‘Nóg een commissie?’ Dorothy was met een rood aangelopen gezicht van de hitte uit de keuken teruggekomen en keek haar echtgenoot plagerig aan.

Roger sloeg zijn arm om haar middel. ‘Voor het ziekenhuis, schat.’

‘De mensen zullen er niet warm voor lopen. Ze houden de hand op de knip omdat de koning zulke zware belastingen heft.’

‘Misschien zullen ze nog meer te lijden krijgen,’ zei ik. ‘Er gaan geruchten dat het nieuwe parlement zal worden gevraagd om nog meer geld toe te wijzen aan de koning, omdat hij Frankrijk de oorlog wil verklaren.’

‘Wat een verspilling,’ zei Roger bitter. ‘Als je bedenkt waar dat geld nog meer aan besteed zou kunnen worden. Maar ja, hij zal denken dat dit de juiste tijd voor zulke plannen is. Nu de koning van Schotland is overleden en zijn kleine dochtertje de troon heeft overgenomen, zullen de Schotten de Fransen niet te hulp komen.’

Ik knikte instemmend. ‘De koning heeft de Schotse edellieden die na de slag bij Solway Moss krijgsgevangen zijn gemaakt terug naar huis gestuurd. Het gerucht gaat dat ze hebben gezworen zich sterk te zullen maken voor een huwelijk tussen de kleine Mary en prins Edward.’

‘Zoals gewoonlijk ben je goed op de hoogte, Matthew,’ zei Dorothy. ‘Briefst Barak je nog steeds door wat zijn vrienden aan het hof horen zeggen?’

‘Jazeker.’

‘Ik heb gehoord dat de koning achter een nieuwe vrouw aan zit.’

‘Dat zeggen ze al sinds de terechtstelling van Catharina Howard,’ zei Roger. ‘Wie zou het nu weer zijn?’

‘Lady Latimer,’ antwoordde Dorothy. ‘Vorige week is haar man overleden. Overmorgen wordt er een grootse begrafenis gehouden. Er gaan geruchten dat de koning al een paar jaar een oogje op haar heeft en dat hij nu zijn kans zal grijpen.’

Dat gerucht kende ik nog niet. ‘De arme vrouw,’ zei ik. Ik dempte mijn stem. ‘Ze zal moeten vrezen voor haar hoofd.’

‘Ja.’ Dorothy knikte en zweeg een ogenblik. Toen verhief ze haar stem en klapte in haar handen. ‘Het eten is klaar, vrienden.’

We liepen met zijn allen naar de eetkamer. De lange eikenhouten tafel was gedekt met zilveren schalen waar de bedienden onder leiding van Elias de gerechten op legden. Het pronkstuk bestond uit vier grote kippen; omdat het nog steeds vastentijd was, mocht er eigenlijk alleen vis worden gegeten, maar omdat de rivier was dichtgevroren was de prijs zo hoog gestegen dat niemand zich nog vis veroorloven en had de koning de mensen toestemming gegeven om wit vlees te eten.

We namen plaats. Ik zat tussen Loder, met wie Roger zojuist had gesproken, en James Ryprose, een bejaarde advocaat met borstelige

bakkebaarden, die een gezicht omlijstten met evenveel rimpels als een oude bewaarappel. Tegenover ons zaten Dorothy en Roger en mevrouw Loder, die er al even gezet en welgedaan uitzag als haar echtgenoot. Ze glimlachte haar witte tanden naar me bloot, stak vervolgens haar hand in haar mond en haalde de beide tandenrijen eruit. Ik zag dat de tanden waren vastgezet in twee houten vattingen, die zodanig waren gesneden dat ze over de paar grijze stompjes die nog restten van haar eigen gebit pasten.

‘Ze zien er goed uit, nietwaar?’ vroeg ze toen ze mijn starende blik opving. ‘Een barbier-chirurgijn in Cheapside heeft ze voor me gemaakt. Maar ik kan er natuurlijk niet mee eten.’

‘Doe weg, Johanna,’ zei haar echtgenoot. ‘Dat wil ons gezelschap niet zien onder het eten.’ Johanna pruilde, voor zover een nagenoeg tandeloze vrouw dat tenminste kan, en deed de tanden in een doosje dat ze in de plooiën van haar jurk stopte. Ik onderdrukte een huivering. De Franse gewoonte om de tanden van lijken te dragen, die was overgenomen door sommige leden van de hogere standen, stuitte me tegen de borst.

Roger begon opnieuw over zijn ziekenhuis en richtte zich dit keer tot de oude Ryprose. ‘Denk aan de zieken en hulpelozen die we van de straat kunnen halen en misschien zelfs genezen.’

‘Ja, dat zou de moeite waard zijn,’ beaamde de oude man. ‘Maar wat te denken van alle fitte, sterke bedelaars die de straten onveilig maken en de mensen lastigvallen met hun vragen om een aalmoes, en hen soms zelfs bedreigen? Wat moeten we met hen? Ik ben een oude man en soms ben ik bang om alleen de deur uit te gaan.’

‘Dat is waar.’ Broeder Loder boog zich naar me toe om zijn instemming te betuigen. ‘Die twee die broeder Goodcole vorig jaar november bij de poort hebben beroofd en vermoord waren kloosterbedienden zonder meester. En ze zouden niet gevangengenomen zijn als ze niet hadden opgescheept over hun daad in de taveernes waar ze het geld van de arme Goodcole verbrasten en de herbergier er de schout niet bij had gehaald.’

‘Ja, ja.’ Ryprose knikte heftig. ‘Het is geen wonder dat bedienden zonder meester zich tot brutale bedelaars en rovers ontwikkelen. In de

hele stad hebben we maar een paar schouten, die haast even bejaard zijn als ik, om over onze veiligheid te waken.'

'De stadsraad zou een groep sterke mannen moeten aanstellen om ze de stad uit te ranselen,' zei Loder.

'Maar Ambrose,' zei zijn vrouw zacht. 'Waarom zo hardvochtig? Vroeger zei je altijd dat de werkloze armen recht op werk hebben en dat de stadsraad hen zou moeten betalen om nuttige dingen te doen, zoals de straten plaveien. Je haalde altijd Erasmus en Juan Vives aan en zei dat armenzorg de plicht van een christelijk gemenebest is.' Ze glimlachte lief naar hem, uit wraak, wellicht, voor zijn geërgerde opmerking over haar tanden.

'Dat klopt, Ambrose,' zei Roger. 'Ik herinner het me nog goed.'

'En ik ook,' viel Dorothy hem bij. 'Vroeger was je altijd een uitgesproken voorstander van de verplichtingen van de koning tegenover de armen.'

'Welnu, van zijn kant is er geen belangstelling, dus ik zie niet in wat wij er dan aan moeten doen.' Loder fronste en keek zijn vrouw aan. 'Tienduizend schurftige bedelaars in de Inn opnemen soms, en hun te eten geven aan de verhoogde tafel?'

'Nee,' antwoordde Roger zacht. 'Maar we kunnen wel onze status van welgestelden aanwenden om er een paar te helpen. Tot er wellicht betere tijden aanbreken.'

'Het ligt niet alleen aan de bedelaars dat het een beproeving is om de straat op te gaan,' antwoordde de oude Ryprose somber. 'Je ziet ook steeds meer van die tierende Bijbellezers. Aan het eind van Newgate Street staat er ook een de hele dag te roepen en te brullen dat het einde der tijden is angebroken.'

Aan de tafel ging een instemmend gemompel op. In de jaren sinds de val van Thomas Cromwell konden de hervormers die de koning hadden aangemoedigd om met Rome te breken niet langer op zijn bescherming rekenen. De koning had het lutherse geloof nooit volledig goedgekeurd, en nu was hij geleidelijk aan het terugkeren naar de oude godsdienst, een soort katholicisme zonder paus, en trad hij steeds strenger op tegen andersdenkenden. Ontkennen dat het brood en de wijn van het sacrament echt veranderden in het lichaam en het

bloed van Jezus Christus was nu een ketterij waarop de doodstraf stond. Zelfs het leerstuk van het vagevuur was in ere hersteld. De radicalen, die stelden dat de waarheid alleen in de Bijbel was te vinden, gruwden hier echter van. De vervolgingen hadden vele hervormers naar het radicale kamp gedreven, en vooral in Londen waren ze vermetel en lieten ze zich horen.

‘Weten jullie wat ik vandaag op straat heb gezien?’ vroeg een andere gast. ‘Mensen die voor een kerk takken in de sneeuw legden voor de palmzondagplechtigheid van morgen. Toen kwam er een bende leerjongens aanzetten en die traptten de takken kapot, terwijl ze uitriepen dat het een papistische plechtigheid was en dat de paus de antichrist was!’

‘Voor die leerjongens is het godsdienstige radicalisme alleen maar een excuus om de boel op stelten te zetten,’ merkte Loder somber op.

‘Er zouden morgen weleens problemen kunnen ontstaan,’ zei Roger.

Ik knikte. Op palmzondag zou in de traditionele kerken de gebruikelijke dienst worden gehouden, waarbij de koster zich zouden verkleden als profeet en een kind op een ezel de kerk binnen zou rijden, terwijl de radicale predikanten dat in hun kerken papistische godslastering zouden noemen.

‘Er zijn ook weer zuiveringen op til,’ zei iemand somber. ‘Er gaan geruchten dat bisschop Bonner van plan is hard op te treden tegen de Bijbellezers.’

‘Alsjeblieft niet nog meer verbrandingen,’ zei Dorothy zacht.

‘Daar zou de stad op tegen zijn,’ zei Loder. ‘De mensen houden niet van de radicalen, maar nog minder van verbrandingen. Zover zal Bonner niet gaan.’

‘O nee?’ vroeg Roger zacht. ‘Maar hij is toch ook een fanaticus? Is de hele stad niet verdeeld aan het raken?’

‘De meeste mensen willen een rustig leven,’ zei ik. ‘Zelfs degenen onder ons die ooit radicaal zijn geweest.’ Met een spottend glimlachje keek ik Roger aan. Hij knikte instemmend.

‘Fanatici die tegenover elkaar staan,’ zei de oude Ryprose somber. ‘En wij gewone mensen tussen hen in. Soms vrees ik dat ze ons allemaal nog eens het leven zullen kosten.’

Het gezelschap ging laat uiteen, en ik was een van de laatsten die vertrok. Toen ik naar buiten stapte merkte ik dat het weer kouder was geworden, en onder mijn laarzen knerpte opgevroren sneeuw. Het gesprek aan de eettafel had mijn stemming niet bevorderd. Het was waar dat Londen tegenwoordig een ongelukkige stad vol bedelaars en fanatici was. En zuiveringen zouden de toestand verslechteren. Er was ook iets wat ik het gezelschap had verzwegen: de ouders van de jongen in het Bedlam waren lid van een radicale protestantse gemeente, en hun zoon had geestelijke problemen van godsdienstige aard. Ik wilde dat ik de zaak had kunnen weigeren, maar was verplicht de mij toegewezen zaken van het Hof van Verzoeken in behandeling te nemen. En de ouders wilden dat hun zoon zou worden vrijgelaten.

Ik bleef staan. Op de bevroren sneeuw achter me knerpten voetstappen. Fronsens draaide ik me om. Het terrein van Lincoln's Inn gold als veilig, maar op sommige plekken kon je toch binnendringen. Het was een donkere avond. De maan ging half schuil achter de wolken, en op dit uur vielen alleen vanuit enkele verlichte ramen vierkante plekken licht op de sneeuw.

'Wie is daar?' riep ik.

Er kwam geen antwoord, maar ik hoorde de bevroren sneeuw opnieuw knerpen toen iemand zich snel uit de voeten maakte. Fronsens liep ik in de richting van het geluid. Het klonk van de verst van mij verwijderde zijde van het gebouw waarin de Elliards woonden, dicht bij de achtermuur van Lincoln's Inn. Met mijn hand op mijn dolk liep ik de hoek van het gebouw om. Voor me verrees de muur. De voortvluchtige, wie het ook was, zat in de val. Maar er was niemand. Op het kleine, vierkante stukje grond tussen de gebouwen en de twaalf voet hoge achtermuur, die was verlicht door de ramen van het appartement van de Elliards, was niets te zien. Er liep een rilling over mijn rug.

Toen zag ik sporen in de sneeuw boven op de muur. De onbekende was eroverheen geklommen. Ik bleef ernaar staan staren; iemand die over zo'n muur kon klimmen moest over veel kracht en behendigheid beschikken. Ik had het niet voor mogelijk gehouden, maar de lege

binnenplaats en sporen in de sneeuw vertelden hun eigen verhaal. Fronsend wendde ik me af. Ik zou de bewaker zeggen dat er glasscher-
ven op de muur moest worden aangebracht.

Van C.J. Sansom verschenen bij De Fontein:

Winter in Madrid (2007)

Mist over Londen (2013)

Shardlake-serie

Kloostermoord (2011)

Het zwarte vuur (2012)

Advocaat van kwade zaken (2012)

Wraakengel (2014)

Eerste druk maart 2014

© 2008 C.J. Sansom

© 2014 voor deze uitgave: Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Oorspronkelijke uitgever: Pan Books, een imprint van Pan MacMillan Ltd

Oorspronkelijke titel: *Revelation*

Uit het Engels vertaald door: Kees van Weele

Omslag: De Weijer Design BNO, Baarn

Omslagbeeld: Arsis, Imagedock

Vormgeving binnenwerk: Mat-Zet bv, Soest

Kaarten binnenwerk © Neil Gower

Passages uit de Bijbel zijn ontleend aan de vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap (1951)

ISBN 978 90 261 3312 1

ISBN e-book 978 90 261 3313 8

NUR 342

www.uitgeverijdefontein.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.